

A gömörpanyiti temető nyelvi tájképe

Elméleti háttér, problémafelvetés, célok, hipotézis(ek)

A nyelvi tájkép (linguistic landscape) az elmúlt tizenöt-húsz évben vált önálló kutatási területté. A nyelvi tájkép kutatása alatt egy meghatározott földrajzi terület – település, régió, ország stb. – vizuális nyelvhasználatának kutatását értjük (BLOMMAERT 2012: 5; LAIHONEN 2012: 27–31; LAIHONEN 2013: 157). Tanulmányomban egy dél-szlovákiai község, Gömörpanyit temetőjének nyelvi tájképét mutatom be. Gömörpanyitot 1945 előtt főleg magyar nemzetiségű, illetve anyanyelvű polgárok lakták, a második világháború utáni lakosságcsere következtében azonban megváltozott a község nemzetiségi összetétele (SIPKAI 2007: 7–35). Kutatásom során abból a feltevésből indulok ki, hogy a lakosság nemzetiségi összetételének alakulása kiolvasható a temető nyelvi tájképéből. Hipotézisemet elsősorban a sírok környezetében megjelenő, illetve a különféle vallási felekezethez kapcsolható szimbólumokkal és a síremlékeken található magyar vagy szlovák nyelvű feliratokkal igyekszem alátámasztani. Azért tartom fontosnak és időszerűnek a gömörpanyiti temető nyelvi tájképének bemutatását, mert a temetők nyelvi tájképére vonatkozóan mind ez idáig nagyon kevés dolgozat született.

Módszertan

Tanulmányomat a síremlékek feliratainak és annak közvetlen környezetében található különféle szimbólumok (nyelvi dizájn) elemzésén kívül az idősebb és a vonatkozó történelmi eseményeket megélt adatközlőim beszámolóival és a terepmunka során készített fényképekkel egészítem ki. A terepmunka során jegyzetfüzetet, diktafont és fényképezőgépet használtam.

Eredmények

Az 1945 előtti sírfeliratok csaknem mindegyike magyar, a második világháborút követő lakosságcsere után azonban egyre gyakoribbak a szlovák nyelvű sírfeliratok. A tősgyökeres gömörpanyitiak általában az evangélikus vagy református vallásfelekezethez tartoztak, illetve tartoznak. Míg az 1945 előtti időkből származó sírkövek legtöbbször az evangélikus hagyományt követve boltíves alakú, addig az 1945 utáni síremlékeken egyre gyakrabban jelenik meg a kereszt, amely általában a Magyarországról betelepült szlovák katolikusok, illetve leszármazottaik szimbólumaként jelenik meg. (vö. ISTÓK 2014: 63)

Következtetések

A különböző sírkőformák és a síremlékek feliratai alapján nyomon követhetjük a község lakosságának nemzetiségi alakulását a múlt századon keresztül egész a jelenig. Tanulmányom célja az volt, hogy a vizuális nyelvhasználat – mint modern alkalmazott nyelvészeti, kulturális nyelvészeti vagy etnolingvisztikai diszciplína – rövid összefoglalója után a teljesség igénye nélkül egy viszonylag új, a temetők nyelvi tájképre vonatkozó perspektívát mutassak be.

Irodalom

BLOMMAERT, Jan 2012. New sociolinguistic landscapes. In *Chronicles of complexity. Ethnography, superdiversity and linguistic landscapes*. Tilburg, Tilburg University. 5.

ISTÓK Béla 2014. Nyelvi tájkép két dél-szlovákiai községben. Comenius Egyetem, Pozsony. 15–18, 21–25, 44–46, 63. [szakdolgozat]

LAIHONEN, Petteri 2012. Nyelvi tájkép egy csallóközi és egy mátyusföldi faluban. In *Fórum Társadalomtudományi Szemle*, 14. évf. 3. sz. Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet. 27–49.

LAIHONEN, Petteri 2013. Csíkszentdomokosi nyelvi tájkép. In *Székelyföld*, 17. évf. Csíkszereda. Hargita Kiadó. 157–177.

SIPKAI Sándor 2007. Szomorúan szóltak a harangok. Az 1945 – 1947-es események Gömörpanyit vonatkozásában. *Gömörpanyit*. 7–35.